

dagógiai gyakorlat szempontjából megfogalmazott gondolatok: növekszik az igény a környezetvédelmi problémák megfogalmazására, eltávolodik egymástól a gyakorlatban a gondolkodás és a cselekvés. Tudomásul kell vennünk, hogy a társadalmi szemlélet formálása hosszú folyamat, alapja az iskolai nevelés, s forrása a pedagógus. Fontosnak ítéljük a környezeti nevelést a pedagógusképzésben és továbbképzésben, továbbá kiemelten kezeljük a környezettudatosság akcióprogramot a Nemzeti Fejlesztési Terv koncepciója alapján. A jövőre való felkészítésben a kognitív képességnek, az interperszonális kapcsolatoknak és a motivációnak, valamint a tanulásnak, a cselekedve tanulásnak s az élethosszig tartó tanulásnak van kiemelt szerepe, hogy komplexek legyenek az emberi kapcsolatok, és meg tudjunk birkózni a bizonytalan helyzetekkel.

HELYESBÍTÉS

A 2007/4. számban megjelent A nevelés interkulturális dimenziói című cikk, szerzője: Nanszákne dr. Cserfalvi Ilona. Tévesen Tamusné Molnár Viktóriát tüntettük fel szerzőként. Az érdekelt kollégáktól és az olvasóktól is szíves elnézést kérünk! A főszerkesztő.

DR. OLÁH JÁNOS
ny. főiskolai tanár
SZTE JGYPK
Szeged

Képek két évszázad iskoláinak belső életéből az irodalomban

Joanne Harris egyik könyvének mottója: „Minden iskola csatatér egy kicsit”, tovább idézve: „Az iskoláskor mély nyomokat hagy mindannyiunkban. Akkor kezdődnek a legnagyobb barátságaink. Akkor ejtik a legmélyebb sebeket. És néha történik valami, ami örökre elkísér, aminek emlékétől nem szabadulunk, és ami évekkel később megbosszulja önmagát.”

Joanne Harris: Urak és játékosok című könyve igazi csemege, melyben egy tizenöt éves át rejtegetett sérelem végül félelmetes alakot ölt. Ki az, akinek kegyetlen tréfái lassanként erőszakba, majd gyilkosságba torkollnak? És hogyan dönt romba iskolai rendszabályokat, barátságokat és szerelmeket, megállapodott életeket egy rég elfeledett botrány? Joanne Harris könyvét izgalom és báj, fennköltség és keserédes humor jellemzi. A szerző őszintén ír szakmánk nehézségeiről: „A pedagógusi pályán vannak olyan napok, amikor minden rosszul sült el... én is láttam pár napot, amikor egyetlen okos dolgot tehettem volna: hazamegyek, és visszafekszem az ágyba... Ma is ilyen napom volt: kellemetlenségek és bosszúságok abszurd parádéja, szemét és elvesztett könyvek, apróbb dulakodások, kedvetlenül végzett adminisztrációs feladatok, különmunkák, kétes megjegyzések a folyosókon.” Na és néhány ellenszenves

tanítvány: „Minden tanári pályán vannak azonban olyan időszakok, amikor képtelenség objektívnak maradni.” Például: egy diák, „aki mindenképp túl messzire megy, a humort összetéveszti a szemtelenséggel, a rosszkalkodást a rosszakarattal. Morcos, elkényeztetett, savóképű kis figura, aki alkalmatlanságáért mindenkit okol, csak saját magát nem. Mégis úgy bánok vele, mint mindenki mással, sőt gyengeségemet ismerve még elnézőbb is vagyok irányában.”¹

Míndezeket olvasva Eszembe jutnak a régi monarchia történetei, irodalmi alkotásai. Kosztolányi Dezső, akinek Aranyrákány című művéről korábban írtam,² Robert Musil, Liviu Rebreanu, Ottlik Géza stb.

Robert Musil (Klagenfurt, 1889. IX. 6. – Genf, 1942. IV. 15.) osztrák regény- és drámaíró, esszéista volt. Édesapja nemességet nyert egyetemi tanár volt. Robert Musil előbb katonaiskolában nevelkedett, majd gépészmérnök lett. Sikerei ellenére ez a pálya sem elégítette ki, ezért filozófiát tanult Berlinben. 1922-ig főlváltva könyvtáros, szerkesztő, katona (az első világháború idején) és állami tisztviselő volt, majd íróként telepedett le Berlinben, ahonnan 1933-ban visszatért Bécsbe, onnan 1938-ban Svájcba emigrált. Musil igazi tehetség volt. A brünni egyetemen gépészmérnöki oklevelet szerzett. A stuttgarti egyetemen gyakornok, műszaki tárgyú cikkeket publikált. Berlinben filozófiát hallgatott, s Adalékok Mach tanításának megítéléséhez címmel doktori disszertációt írt. A felkínált egyetemi tanári állást nem fogadta el. 1911–1914 között a bécsi műszaki egyetem könyvtárosaként dolgozott. Az első világháború alatt előbb Belgrádban, majd az olasz fronton, végül a hadügyminisztérium sajtóosztályán teljesített szolgálatot. 1906-ban megjelent első kisregénye, a Törless iskolaévei. A kortársak pszichoanalitikus kamaszregényt láttak benne. Az iskola látszólagos rendezettségének s a külszíni előkelőség alatt meghúzódó szadizmusnak mesteri rajza a fasizmus társadalmi légkörét előlegezi. Magyarországon Fenyő Miksa már 1908-ban elismerően írt róla a Nyugat hasábjain, holott Musil értékét a német nyelvterületen is csak a második világháború után kezdték meglátni. Fenyő mindig a jó írókért harcolt, és a helyes irodalmi közvélemény kialakítását szolgálta.

Musil jó tanuló volt, nemcsak a polgári felemelkedés stratégiája küldte 12 éves korában egy katonai nevelőintézet rideg világába, hanem szüleinek szerencsétlen házassága és egy másik férfi jelenléte a családban.

Az író két évet töltött a kismartoni alreálban, innen átkerült a morvaországi Mähris-Weisskirchenbe (Hranice na Moravě), a katonai főreáliskolába.³

Mi történik a Törless iskolaévei című könyvben? Egy érzékeny lelkű, jó tanuló fiú a katonai internátusban szadista, perverz diákok közé kerül, köztük átéli a brutalitás és az eltorzult érzékiség megdöbbentően szánalmas, beteges kalandjait, de idejében ki tud törni mind az erőszak, mind a gyengeség vonásaiból. Meggyötörve, de szabad lélekkel távozik az intézetből. A regény első fejezete elé Maeterlincktől vesz mottót: „...mikor felbukkanunk, sápadt újjunk hegyén a vízcsepp nem hasonlított többé a tengerre, amelyből származik.”⁴ A regény közepén a főhős felteszi a kérdést: „látok vagyok-e hát, vagy csak hallucinálok?”⁵ A mű nyitó képe a morvai vasútállomás a kopott állomásépületével, végtelenbe futó sínjeivel. Törless szüleit kísérte ki, akik meglátogatták őt a w.-i konviktusban, ahol a birodalom legjobb családjából jött fiúk nevelkednek. Törless az állomásra elkísérte néhány társa is. A vonat elindulása után a fiúk közül Törless és Beineberg beül egy cukrászdába. Beineberg most is arról beszél, hogy rendkívüli erőinek birtokában hogyan uralkodik majd a többiekén. Édesapja csodálójá, aki Indiából magával hozta az ottani filozófiák csodálatát. A két kadét a cukrászdából Boženához megy a régi fürdőházba, aki az intézeti diákok erotikus vágyainak célpontja, az elmaradhatatlan undorral és a következményektől való félelemmel. Miután visszatértek az intézetbe Reitingtől, barátjuktól megtudják, hogy megvan a házitolvaj, aki már régóta lopkod fiókjaikból pénzt. Hármuk közül Reiting a legcéltudatosabb jellem: gátlátalan, zsarnok és kegyetlen,

Beineberg intellektuális töltése nélkül. Benne a legtöbb az emberismeret és a hidegvér. Reitingnek az a véleménye, hogy a tolvajt, Basinit, akinek tekintélyes rokonai vannak, nem kell feljelenteni, helyette hármójuknak meg kell büntetniük a padláson lévő rejtett kamrában, hogy „közben gyakorlatot szerezzenek”. Éjszakánként Basinit felrendelik a kamrába, hogy ott megalázzák, megverjék, szexuálisan visszaéljenek vele. Basini szótlanul tűri lelki és fizikai tönkretételét; ez az ára, hogy ne leplezzék le tolvajként.

Mint Pók Lajos írta: „Musil ekkor, de később sem tekinti ezeket a motívumokat meghatározó jellegűnek, inkább véletlenszerűnek, beleértve Reiting és Beineberg szadizmusát, biszexualitását és Törless homoszexuális kalandjait Basinival. A szereplők tizenhat éves, testileg-lelkileg most érő kamaszok.”⁶

Rudolf trónörökös mondta: „Lelassult, elmocsarasodott korban élünk, ki tudja, meddig mehet még ez így?”⁷ Ebben az „elmocsarasodott” birodalomban élt az édesapja révén kicsit temesvárinak is tekinthető Musil. Rilke is ott diákoskodott, ahol Musil, a borzalmak képeskönyveként mutatja be emlékeit. Később a soproni élményei alapján az erdélyi román Liviu Rebreanu is ábrázolta a kadétiskolások életét, a magyar irodalomban pedig Ottlik Géza írt kőszegi tapasztalatairól.

Liviu Rebreanu Felsőiliosván született 1885-ben Vasile Rebreanu néptanító elsőszülöttjeként. Gimnáziumi tanulmányait Naszodon végezte románul, majd Besztercén németül, ezután következett a magyar kadétiskola Sopronban, Ludovika tisztképző Budapesten (Franyó Zoltán bajtársaként). Mint frissen felavatott hadnagy a békéscsabai 2. honvédezerednél, majd a zentai helyőrségben szolgált. Idegennek érezte testén az egyenruhát. Egyre inkább az irodalom felé fordult. Magyar nyelven novellákat jelentetett meg Szamárlétra gyűjtőcímmel. Sajnos ez a kötet sem lelhető fel még a nagyobb hazai könyvtárakban sem. Pók Lajos írta Rebreanuról és Ottlikről: „Náluk az epika egy életdarab, egy világdarab ábrázolása. Musil regényének más a tendenciája: itt a kadétiskola egy társadalomlélektani kísérlet terepe a filozófiai általánosítás lehetőségeivel, a huszadik század alakuló erkölcsi, szellemi válságainak intellektuális és képi megidézésével.”⁸

Rebreanunak 1922-ben jelent meg második regénye, az Akasztottak erdeje, melyről Petrusán Lívia Veronika írt nemrég kitűnő tanulmányt, sajnos ez a kiváló könyv is elérhetetlen.⁹

Ottlik Géza Iskola a határon című művének első változata a Továbbélők, ez a mű félúton áll az ifjúkori írások és a világhírűvé lett főmű, az Iskola a határon között. Ottlik kézírata ötven évig hevert kiadatlanul. 1949 elején a Franklin Kiadó lektorai már kiadásra javasolták a könyvet, de az író Schöpflin Aladár viselkedéséből arra következtetett, hogy jól teszi, ha még dolgozik a munkáján. Mintha Ottlik tudta volna, milyen idők következnek. A kéziratot nem semmisítette meg a szerző, annak több részletét felhasználva, 1959 elejére befejezte a még ugyanazon évben kinyomtatott Iskola a határon-t.

A Továbbélők teljes értékű alkotás, élvezetes olvasmány. Mint Kelecsényi László írta: „Csírájában tartalmazza a későbbi nagy regény jellegzetes vonásait; kevesebb is, olykor több is annál.”¹¹ A könyv bátran adható tizenéves diákok kezébe, hiszen gyerekregény. Ebben a korai változatban még a gyerekhősök az igazán rettentőek, nem a kadétiskola feszült világa. A Merényi-félék rémuralma itt szörnyűbb, mert a fiúk leképezik az egész civil és katonai világ működési modelljét. Oldottabb ugyanakkor e könyv légköre, mert Ottlik ekkor még azt sugallja, hogy a gonoszok eltávolítása egyszer harmonikusabbá teszi a kadétiskola feszült világát, szigorú fegyelmét.¹⁰

Az Iskola a határon, a későbbi változat, tükrözi, hogy írója a személyi kultusz és a levert forradalom után mennyire megkeseredett.¹¹ Ebben a művében már azt sugallja, hogy a zsarnokoskodó Merényiék kicsapatása nem változtat semmin sem, mert egyrészt a feljelentés, az

árulás ocsmány dolog, másrészt a sors ügyis kikerülhetetlen. Az is kimutatható, hogy az írói nézőpont megkésztetése az Iskola a határon című regényben – Bébé és Medve – milyen újszerű ábrázolásmódot ad a szerző kezébe. Ottlik kadétiskolája nem csupán egy elsüllyedt történelmi korszak jelképe vagy egy értelmetlen és képtelen pedagógiai rendszer példatára, hanem mindenekelőtt az emberi közösség alapmodellje. A magyar irodalomban nincs más ilyen elemzése a katonai iskolába került gyerekek lelki nyomorúságának s az egyéniségüket megőző mechanizmusnak.¹²

Ottlik szerint a kőszegi iskolában a gyerekek nem azért válnak gonosszá, mert ilyenek nevelik őket, hanem mert a mindnyájuk számára idegen környezetben önmaguktól is kitalálják egymás kínzásának rafinált és változatos formáit. Erről ír William Golding is A legyek urában, melyben egy gyermekközösség kiszakad minden emberi civilizációból, visszacsúsznak a gyerekek elemi ösztöneik irányítása alá, a nyers erő lesz náluk minden erő forrása, elvadulnak. A csapattá szervezett gyermekek soraiban az irracionális osztozat parancsokat, így a kamaszok világa sokkal kegyetlenebb tud lenni, mint a katonai drill, mert abban legalább pislákol valamilyen kívülről meghatározott cél. Mint Kelecsényi László írja, tanulságos, hogy „...minden közösségben mindig akad legalább egy Merényi, és az ilyesféle alakoknak mindig lesznek társaik a gyávák és gyengék tömbjéből, alantas félelmük kiválasztja a basáskodók segédcapatát.” Erről ír a Nők Lapja 2006. április 12-én megjelent száma is: „Ketten húzzák a földön, a harmadik üti, a negyedik rúgja. Csatakiáltások, fájdalmas ordítás, diadalmas üvöltés. A kamera közelít a szenvedő arcra. Visítás: – Hagyjátok abba! Nem hagyják abba... Mobiltelefonra rögzített jelenet egy hatodik osztályban. Magyarországon.”¹³

Mit lehet még olvasni?: „Elkészült a vádirat a kollégiumi beavatás ügyében. Tizennégy diákot gyanúsítanak... Egyebek mellett párnával, vizes párnahuzattal dobálták őket, síelniük kellett a véceben, papuccsal verték a feneküket... A diákok szerint hagyomány volt a kollégiumban az efféle éjszakai szertartás...”¹⁴ Avagy: „Fiúk és lányok ugrottak egymásnak tegnap délelőtt a bezárásra ítélt ...-i általános iskolában... Az iskola körüli rendet a rendőrség és a városőrség állította helyre. Ma reggel közterület-felügyelők vigyáznak az iskolára... a tegnapi eset az első olyan súlyos konfliktus, amikor a rendőrség, a mentők segítségét is kérniük kellett.”¹⁴

Tudjuk, hogy hazánkban többször előfordult olyan eset is, amikor tanítványok, szülők nevelőket vertek meg. Egy ilyen eset szépirodalmi feldolgozása Kosztolányi Dezső Aranysárkány c. regénye. Külföldön sem jobb a helyzet: az USA-ban egy ámokfutó 32 embert ölt meg a Virginia Műszaki Egyetemen, ahol magyar diákok is tanulnak. Egy bátor, önfeláldozó professzort nekünk is meg kell nevezni: Liviu Rebrescu a lövöldözés idején az ajtóban állva akadályozta meg, hogy a teremben lévő diákokra is lőjön a gyilkos, ez a tanár életébe került. A pszichológusok Columbine-effektusnak is szokták tekinteni az ilyen eseteket, amely a Columbine középiskolában történt 1999-ben. A média ekkor rendkívüli nyilvánosságot biztosított az esetnek. Münnich István agressziókutató szerint a média hatása, illetve az iskolába „beszoruló agresszió” váltja ki az ilyen eseteket.¹⁵

Honnan származik az agresszió? Egy egyházi újság szerint: „Az önzés magvait évtizedekkel ezelőtt az úgynevezett „én generáció” vetette el. Ez a generáció mostanra olyan társadalommá fejlődött, amelyben a nagy többséget elsősorban saját maga érdekli. Sokan bármit megtesznek, hogy úgy legyen, ahogy ők akarják, aminek gyakran kegyetlenség a vége. És ez nemcsak egyénekre, hanem egész nemzetekre is igaz.”¹⁶

Támaszkodhat-e az iskola a családra? Minden második házasság zátonyra fut. Tavalgy Csongrád megyében minden ezer házasságkötésre 588 válás jutott.¹⁷ Mit tehetünk? A pedagógusképzésben talán nagyobb gondot kellene fordítani a konfliktusok pedagógiájára.

Diákok és pedagógusok figyelmébe ajánljuk Vekerdy Tamás kitűnő műveit: Az iskola betegít? vagy a másikat: Gyerekek, óvodák, iskolák. A szerzővel nem fontos mindenben egyetérteni, nem is ez a célja, ő elsősorban gondolkodásra akar készíteni, akár az ilyen jól megválasztott mottókkal: Richard P. Feynman: „Tanítani haszontalan, kivéve, hogyha felesleges.”, Aquinói Szent Tamás: „Mindenkít csak arra lehet megtanítani, amit már úgyis tud, de arra viszont meg kell tanítani.” Mivé kell nevelni a fiatalságot Vekerdy szerint? Rudolf Steinerrel válaszol: keresővé. „Ne a mi igazságainkban higgyen az ifjúság, hanem a mi személyiségünkben... őket is a keresők útjára kell vezetnünk.”¹⁸

A pedagógusoknak ismerniük kell az új utakat is, hiszen Csongrád megyében közel száz nem önkormányzati fenntartású intézmény működik. Az alternatív iskola.lap.hu internetes oldalon az algyői óvodában alkalmazott Montessori-módszertől kezdve, a Mindszenti Kolping Családi Egyesületen át, a Szegeden is elérhető Waldorf-féle megközelítésig számtalan oktatási formát megismerhet az érdeklődő.¹⁹

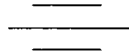
Mindenkinek a figyelmébe ajánljuk a világhírű magyar professzor, Csányi Vilmos: Az emberi viselkedés c. művéből a Rangsor, agresszió, együttműködés fejezetet.²⁰

A cikk szerzője reméli, hogy az olvasó kezébe veszi az ajánlott könyveket, s talán ő is tanácsot ad egyetemi hallgatóknak, kollégáknak ebben az örökzöld témában, hogy a magyar iskola ne legyen csatatér, hogy nálunk ne fémdetektoros kapun át lehessen bejutni az alma materba, ahol diáknak és pedagógusnak jól kellene éreznie magát.²¹

IRODALOM

1. Joanne Haris: Urak és játékosok. Ulpius-ház Könyvkiadó, Bp. 2006. I, 216, 256. p.
2. Oláh János: Kosztolányi korának iskolájából. Módszertani Közlemények, 1984/4. 252-256 p.
3. Magyar Életrajzi Lexikon III. kieg. Kötet. Ak. Kiadó, Bp. 1981. 203. p., Világirodalmi Kisenciklopédia II. kötet. Szerk.: Köpeczi Béla, Pók Lajos. Gondolat, Bp. 1978. 102. p., Nyugat, 1908/1. Akadémiai Kiadó, Bp. 1979. Főszerkesztő: Ignotus. 598-602. p.
4. Robert Musil: Törless iskolaévei. Európa Könyvkiadó, 1999. A könyv mottója.
5. Pók Lajos: Bécs 1900. Helikon Kiadó, Békéscsaba, Kner Nyomda, 1989. 74. p.
6. Pók Lajos i.m. 76. p.
7. Pók Lajos i.m. „A lehetetlen állam” fejezet alapján és 29. p.
8. Pók Lajos i.m. 77. p.; Világirodalmi Kisenciklopédia II. i.m. 244-245. p.; Catherine Durandin: A román nép története. Maccenas Könyvek, Bp., 1988. 494. p.
9. Liviu Rebreanu: Akasztottak erdeje. Állami Irodalmi és Művészeti Kiadó. Marosvásárhely, 1957; Petrusán Livia Veronika: Akasztottak erdeje: intertextuális szövegszövet. Convieptuirea (Együttélés) 1999/4-2000/1. 63-67. p.
10. Ottlik Géza: Továbbélők. Jelenkor Kiadó, Pécs, 1999. Benne: Kelecsényi László: Az ósváltozat tanulmánya.
11. Ottlik Géza: Továbbélők i. m. 153. p.
12. A magyar irodalom története 1905-től napjainkig. Szerkesztette: Béládi Miklós és Bodnár György. Gondolat, Budapest, 1967. 676-677. p.
13. Kelecsényi László: A szabadság enyhe mámore. Magvető, Budapest, 2000. 29-30. p., 127-130. p.; Ottlik Géza: Éjszakai hajózás. Nap Kiadó, 2006.; Hulej Emese: Ez verés volt, nem verekedés! Nők Lapja, 2006. április 12. (2006/15) 6-7. p.
14. Tizennégy diákot gyanúsítanak. Délmagyarország (DM), 2007. április 16. 5. p. és Tragédia az egyetemen. Metro, 2007. április 18. 10. p.
15. Külvárosi Rómeo. DM, 2007. április 18. 1. és 5. p.
16. Megszűnik-e valaha a kegyetlenség? Őrtorony, 2007. április 15. 4. p.
17. Lelassult a népesség fogyása a megyében. Metro, 2007. április 13.

18. Szekszárdi Júlia: A konfliktusok pedagógiája. In: Dombi A.–Oláh J.–Varga I.: A nevelésmélet alapkérdései. APC-Stúdió, Gyula, 2004. 334–349. p.; Vekerdy Tamás említett könyveit a Saxum Kiadó Bt. adta ki 2004-ben és 2001-ben.
19. Rugalmasabbak az alternatív iskolák. DM., 2007. április 17. 6. p.
20. Csányi Vilmos: Az emberi viselkedés. Sanoma, Budapest, 206. 125–145. p.
21. Félelem a verekedés után. (A 170 ... téri diák közül csak hatan mertek tegnap iskolába menni) DM, 2007. április 19. 1. és 5. p.; Dr. Trencsényi László (a Magyar Pedagógiai Társaság ügyvezető elnöke): A pedagógia némasági fogadalma és Hajba Ferenc: Agresszió az iskolában (Szülők vernek tanárt, egymást bántalmazzák a diákok) Népszabadság, 2007. április 19. 11. és 5. p. (Az utóbbi cikkben a szerző hivatkozik Figula Erika tanulmányára az Új Pedagógiai Szemlében, mely szerint Szabolcs megyében a gyerekek 26%-a áldozata a diáktársak agressziójának.)

R. MOLNÁR EMMA

ny. főiskolai tanár

SZTE JGYPK

Szeged

A beszédtechnikáról tanároknak

1. A verbális közlés írásbeli és szóbeli változata közül az élőszó vizsgálata jelentősen előtérbe került az utóbbi száz esztendőben. Az iskolázottság, a közéleti szereplés „a beszélő foglalkozások” szaporodása, szükségessé tették az élőszóra figyelmet, s a hangrögzítő készülékek fejlődése lehetőséget adott az elhangzott szó megőrzésére, felidézésére. A beszéd visszahallgatása, ismételhetősége egzaktabbá tette a mulékony élőszó elemzését, s szinte rendszerré állt össze, vagy legalábbis rendezhetővé vált a nyelvi megformálás eszköztára. Ez nem azt jelenti, hogy a kultúra történetében nincs nyoma annak, hogy beszédképzéssel foglalkoztak volna. Éppen ellenkezőleg: a politikában, a jogi életben a szónokképzés; a hitéletben a prédikátorok beszéde; s a színészek közönség előtt való szereplése megkövetelte a technikai ismeretet, a hangerőnlétet, amellyel szavuk értelmileg és érzelmileg is elérte célját a szűkebb vagy tágabb közönség körében.

Miért fontos korunkban méginkább a beszéd ismerete, rendezettsége? Mert sokkal többeket érint, mint valaha, s a rengeteg információ befogadása vagy cseréje is csak olyan módon lehetséges, ha megbízhatóan működik az üzenetközvetítő kód.

2. A beszédtechnikát szűkebben és tágabban is értelmezik. A szűkebb értelmezés szerint a beszédmechanizmus alapja, segítségével és összetevői által a beszéd *érthetővé* válik, és a *változatosság* hatásmechanizmusával funkcionál. Tágabb értelmezésébe tartozik a mit? kinek? milyen körülmények között? hogyan? kérdések föltevése, továbbá az is, milyen időintervallumban mondunk valamit, és milyen szándékkal pl. kérés; kérdés; közlés stb.

Mindennemű vizsgálatát speciálissá teszi, hogy a beszéd, a megnyilatkozás életünk természetes velejárója, s nehezen tudjuk kiragadni a mindennap használt közegből és külső szemlélőként analizálni, tulajdonságait feltárni. (Éppen ebben segítenek a technikai eszközök.)

A beszédtechnika tanítása egész iskola- és képzérendszerünknek része a óvodától a felnőtt posztgraduális képzéséig. Nem közismereti tárgy, mint a matematika, földrajz vagy biológia stb., ugyanakkor minden tárgy interpretációja a segítségével történik.